

Шаферівський Богдан Сергійович,
к. с-г. н., доцент кафедри технологій дрібного тваринництва

Карунна Тетяна Іванівна
к. с-г. н., доцент кафедри технологій дрібного тваринництва

Желізняк Іван Миколайович
старший викладач, кафедри технологій дрібного тваринництва
Полтавський державний аграрний університет
м. Полтава, Україна

ЗНАЧЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОРГАНІЧНОГО СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ

За визначенням Комісії Кодекс Аліментаріус Продовольчої сільськогосподарської організації Всесвітньої організації охорони здоров'я – органічне сільське господарство це цілісна система виробничого менеджменту, яка підтримує та покращує «здоров'я» агроєкосистем, включаючи біорізноманіття, біологічні цикли й біологічні властивості ґрунтів. Це досягається шляхом використання агрономічних, біологічних та механічних методів замість використання синтетичних матеріалів для забезпечення сталого функціонування агросистеми.

За останні 10–15 років органічне сільське господарство перетворилось в відокремлену комерційну галузь з багатомільярдним рухом коштів, яка найбільш яскраво проявляється, як важливий економічний і політичний фактор в розвинутих країнах світу. За оцінками спеціалістів об'єм світового ринку органічної продукції складає на сьогоднішній день 23–25 млрд. \$. Зокрема в США органічної продукції споживається на 11–13 млрд. \$, в ЄС – на 10–11 млрд. \$. В середньому кожного року ринок збільшується на 10–15 %. Органічне виробництво продовжує зростати по всій планеті, але більшість органічних продуктів реалізується у високорозвинених індустріальних країнах. Нині майже 97% їх споживання припадає на Північну Америку і Західну Європу. Однак з подальшим економічним розвитком інших країн та

підвищенням добробуту їх жителів ситуація має змінитися. Прикладом є потужне економічне зростання у Бразилії, Індії, Китаї, де значно зросла кількість сімей, що належать до середнього та вищого класів і, як результат, почало збільшуватися споживання органічних продуктів [1, с. 17]. Крім того в більшості Європейських країн розроблені програми надання дотацій сільгоспвиробникам, зацікавленим в вирощуванні даних продуктів. Наприклад, з 1993 року Європейський Союз проводить політику підтримки фермерів в перші роки після переходу від традиційного до органічного агровиробництва. Пов'язано це з конверсійним періодом, що займає як мінімум 2–4 роки [2, с. 245].

В Україні, по оцінках багатьох вітчизняних і закордонних експертів існує великий потенціал для розвитку виробництва сертифікованої органічної сільськогосподарської продукції й органічних продуктів харчування (табл. 1).

Як видно з таблиці для того, щоб скористатися перевагами органічного сільськогосподарського виробництва, Україна, як й інші країни з перехідною економікою, повинна перебороти ряд перешкод. Однієї із проблем для України є розвиток як каналів збуту, так й інформованості громадськості про якісні переваги органічної продукції особливо з наголосом на позитивний вплив таких харчових продуктів на здоров'я людей. Варто загострювати увагу громадськості на можливих потенційних вигодах (економічної, соціальної, екологічних, охорони здоров'я), пов'язаних з органічним сільськогосподарським виробництвом. Потрібні добре певна державна урядова політика й регулювання, а також активізація споживання органічних продуктів, наприклад через інформування споживачів. [3, с. 15, 4, с. 4].

За даними Міжнародної федерації розвитку органічного землеробства, у 2010 році в Україні було вже задіяне близько 280 тис. га сільськогосподарських угідь під органічне землеробство і функціонували більш як 140 органічних господарств. Однак українські виробники в основному вирощують органічні культури на експорт, а на внутрішньому ринку органічна продукція вітчизняного виробництва майже відсутня.

Урожайність продукції рослинництва та середньодобові прирости тварин при традиційному господарюванні є вищими, ніж при органічному, але якість цієї продукції, з точки зору продовольчої безпеки, є значно кращою.

Таблиця 1

Особливості розвитку органічного сільського господарства в Україні

Сильні сторони	Слабкі сторони
• наявність великих площ родючих ґрунтів; • низький рівень використання гербіцидів, пестицидів і мінеральних добрив; • достатня кількість товаровиробників, готових виробляти органічну сільськогосподарську продукцію, та її потенційних споживачів; • збільшення робочих місць; • незалежність від енергоносіїв та можливість використання місцевих ресурсів.	• недосконалість законодавчо-правової бази; • інноваційність напрямку – слабка інформованість виробників, додаткові витрати на консультаційні послуги, навчання персоналу. • необхідність перехідного періоду для виробництва «екологічної» продукції • невелика ємність внутрішнього ринку, неможливість у короткі строки виходу на зовнішній ринок • відсутність регіональної інтеграції, спільної комерційної політики (регіонального маркетингу) • поганий розвиток як каналів збуту, так і інформованості споживачів про якісні переваги органічної продукції

В більшості випадків низька купівельна спроможність населення не дозволяє встановити диференційовані ціни на продукцію залежно від її екологічної чистоти. Тому в цьому випадку витрати господарств на виробництво органічної продукції необхідно компенсувати за рахунок пільгового оподаткування. Адже це дало б змогу матеріально заохотити аграрні підприємства у вирощуванні такої продукції.

Отже, незважаючи на існуючі проблеми становлення, виробництво органічної продукції в Україні, є багатообіцяючим і дуже перспективним через наявність в країні родючих чорноземних ґрунтів і міцних традицій сільськогосподарського виробництва. Органічне агровиробництво має великий потенціал для покращення економічного, соціального та екологічного стану в Україні, і сприятиме комплексному розвитку сільських територій та поліпшенню якості та безпечності харчування населення.

Список використаних джерел

1. Писаренко В.В., Боровик Т.В. Стан ринку органічної аграрної продукції в Україні і світі. *Агро Ексклюзив*. 2008. №1(7). С. 17.
2. Довідник міжнародних стандартів для органічного агровиробництва. *Навчально–координаційний центр сільськогосподарських дорадчих служб*; За ред. Капштика М. В. та Котирло О.О. Київ: СПД Горобець Г.С., 2007. С. 356.
3. Афанасьєв А.В. Современное состояние органического сельского хозяйства. *Надежда планеты*. 2005. №10. С. 14–17.
4. Ярмач А., Титаренко Г., Савин А. Аромат полей. *Надежда планеты*. 2004. № 12. С. 3–7.